

Aanpak risicojeugd en jeugdgroepen

Ouderbetrokkenheid is tweerichtingsverkeer

In de aanpak van jongeren die het criminele pad op (dreigen) te gaan, zijn zowel professionals als ouders belangrijk. Alleen met een gezamenlijke aanpak kan de negatieve ontwikkeling van een kind worden omgebogen. Dat is meteen het bindmiddel tussen ouders en professionals: ze willen allemaal dat het kind goed terecht komt.

De basis voor de opvoeding ligt in het gezin. In de ideale situatie dragen school, sportclub en buurt hieraan bij. In die zin is er sprake van gelijkwaardigheid tussen ouders, docenten, politieagenten en andere professionals. Om deze gelijkwaardigheid in de praktijk duidelijker te maken zijn twee aspecten van belang:

1. Ouders (willen) meewerken met professionals
2. Professionals voeren een aantal verbeteringen in hun werkwijze door

Deze verbeteringen richten zich onder meer op de communicatie met ouders, het bouwen aan onderling vertrouwen en het normaal maken van opvoedproblemen.

Ouderbetrokkenheid gaat vooral over tweerichtingsverkeer. Deze infosheet gaat in op wat je daarin als professional moet doen en ook beter kunt nalaten.

Kloof tussen ouders en systeem

Er zijn een aantal signalen waardoor ouders en professionals een kloof (kunnen) voelen. Deze zijn:

- Ouders worden onvoldoende of te laat betrokken bij de aanpak.
- Ouders zijn zoekende: ze weten niet waar ze hulp kunnen vinden en hoe het 'systeem' werkt.
- Bij migrantenouders is relatief meer sprake van 'ondersignalering' van problemen bij hun kinderen.
- Er is vaak sprake van een moeizame relatie tussen mentoren van school en leerlingen met een migratieachtergrond.
- Er heerst een negatieve beeldvorming rondom hulpverlenende instanties. Zo zouden ze vooral veroordelend, weinig begripvol of meelevend zijn. Dit zorgt voor een drempel bij ouders om hulp te zoeken.

Kloof overbruggen en drempels verlagen

Er zijn kansen om de kloof tussen ouders en 'het systeem' te overbruggen. Dat kan op de volgende manieren:

- **Meer outreachend en proactief hulp bieden aan ouders van risicojeugd**

Bij voorkeur gebeurt dit vanuit de school en de politie (wijkzorg). Zo kan het vertrouwen in de relatie tussen school, politie en ouders op een veilige plek worden op- en uitgebouwd.

- **Op tijd op de juiste manier ondersteuning bieden en zo de afstand tussen ouders en systeem verkleinen**

Ouders die bij de eerste signalen om hulp vragen, moeten op de juiste manier hulp krijgen. Hierbij is het belangrijk dat ouders niet schrikken van de manier waarop zij hulp krijgen aangeboden.

- **Een houding van meeleven (en niet van veroordeling of medelijden) hebben**

Door begrip te tonen voor ieders onvermogen als ouder en een meelevende houding te hebben, kan een hulpverlener ouders beter ondersteunen.

Tegelijkertijd is het van belang grenzen te stellen en duidelijk te maken dat overlast en criminaliteit niet worden geaccepteerd. Zo'n benadering roept minder weerstand op bij ouders. Daarnaast is het de uitdaging om ouders mee te krijgen om een (lastig) traject te doorlopen.

- **Opbouwen van vertrouwen**

Door alvast in 'vredetijd' als professional samen met ouders acties te ondernemen, bouw je aan een vertrouwensband voor het geval het in de toekomst een keer mis gaat.

- **Als professional niet weglopen voor verantwoordelijkheden en kerntaken**

Zo is de school (naast het gezin en de straat) bij uitstek een vindplaats voor afwijkend gedrag, in het bijzonder bij pubers. Idealiter heeft elke school, naast haar taak van overdracht van kennis en vaardigheden, een verantwoordelijkheid in de opvoeding en vorming van een kind.

Tips om ouderbetrokkenheid te versterken

- Ouders zijn de kapitein op hun eigen schip. Geef hen dat gevoel ook. Zij behouden de regie over wat er gebeurt met hun kind, binnen de kaders van wat nodig is volgens de professional. Zodra ouders teveel het gevoel krijgen dat zij worden gestuurd naar hoe het 'volgens jouw manier moet', kunnen zij in de weerstand schieten.
- Houd je aan je woord en werk aan je communicatie. Alleen als jij je afspraken nakomt en waarmaakt wat je belooft, kun je de ander aanspreken op het nakomen van afspraken en waarmaken van beloften.
- Geef ondersteuning vanuit je vakmanschap en niet vanuit je machtspositie. Ouders willen het gevoel hebben dat de laatste beslissing bij hen ligt.

'Criminele gezinnen' (ouders die profiteren van het criminele gedrag en kinderen daar soms uitdrukkelijk toe aanzetten) die niet meewerken, moeten hard worden aangepakt met drang en dwang. Perspectief bieden volgt pas wanneer zij bijdraaien en meewerken aan een verbetering van de situatie.

Stimuleren ouderbetrokkenheid

Om ouderbetrokkenheid te stimuleren is het volgende nodig:

- Een houdingsverandering bij gemeenten (richt je op kinderen en hun ouders), docenten (ook een opvoedkundige taak) en politie (niet alleen handhaver van regels, maar ook iemand die betrokken is bij het welzijn van kind en gezin).
- De doorontwikkeling van de professionalisering van lokale vakmensen (docenten, hulpverleners, agenten) die ouders moeten ondersteunen in de opvoeding van risicojeugd. Deze doorontwikkeling is vooral gericht op het aannemen van een gelijkwaardige houding en het kunnen uitstellen van een eigen oordeel.
- Een generalist die als regiehouder en poortwachter verbonden is aan het gezin dat moet worden ondersteund.

Invloed van leeftijdsgenoten

'Peers' of leeftijdsgenoten van kinderen hebben van een bepaalde leeftijd meer invloed op een kind dan hun eigen ouders. Het beeld is dat ouders tot de leeftijd van 8 jaar kunnen opvoeden en dat in de eerste 6 jaar ongeveer de 'blauwdruk' van een mens wordt bepaald. Daarna is het vooral corrigeren. Vanaf

Lichamelijk en geestelijk zijn jongeren nog niet volgroeid tot het 23^e levensjaar. Dan stopt ook pas onder meer de groei van de hersenen.

de leeftijd van 12 jaar gaan kinderen zich echt los maken van hun ouders. De opvoedondersteuning is dan vooral gericht op de relatie en de onderlinge communicatie. Lichamelijk en geestelijk zijn jongeren nog niet volgroeid tot het 23^e levensjaar. Dan stopt ook pas onder meer de groei van de hersenen. De gezinssituatie en de 'peer group' zijn trouwens geen losstaande sociale systemen. Ouders kunnen wel degelijk invloed uitoefenen op de keuze van vrienden. De school is bovendien als sociale arena heel belangrijk in de verschuiving van dit soort socialisatieprocessen.

Stoppen van criminaliteit?

Kunnen ouders hun kind dat een criminele ontwikkeling doormaakt een halt toeroepen? Wat kunnen professionals daaraan bijdragen? Een paar punten zijn belangrijk:

- Ouders moeten hun verantwoordelijkheid nemen in het overbruggen van de kloof tussen hun beleving als ouder en het systeem van zorg- of hulpverlening. Bovendien moeten zij kritisch leren kijken naar hun eigen manier van opvoeden. Bied bijvoorbeeld kennis aan op een veilige plek, zoals in een ruimte op school.
- Bied op een *outreaching* manier kennis aan waar ouders met hun vragen veilig kunnen aankloppen. Geef ook aan waar ze welke hulp kunnen krijgen.
- Scholen, buurt- of sportvoorzieningen kunnen een veilige vindplaats zijn voor ouders zonder informeel netwerk. Dit kunnen geschikte plaatsen zijn om het zorgaanbod onder de aandacht te brengen.
- Zorg ervoor dat de ervaring en kennis van deskundige oudgedienden uit de verschillende organisaties niet verloren gaat en zij hun betrokken vakmanschap kunnen overdragen aan collega's.

Stichting het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (het CCV) draagt bij aan de maatschappelijke veiligheid door het stimuleren van publiek-private samenwerking, actieve kennisdeling van de veiligheidspraktijk en kwaliteitsontwikkeling van instrumenten en regelingen.

Vormgeving: CO3, Woltera Niemeijer **Fotografie:** iStockphoto.
© Het CCV, april 2015. Geactualiseerd in december 2021.